

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

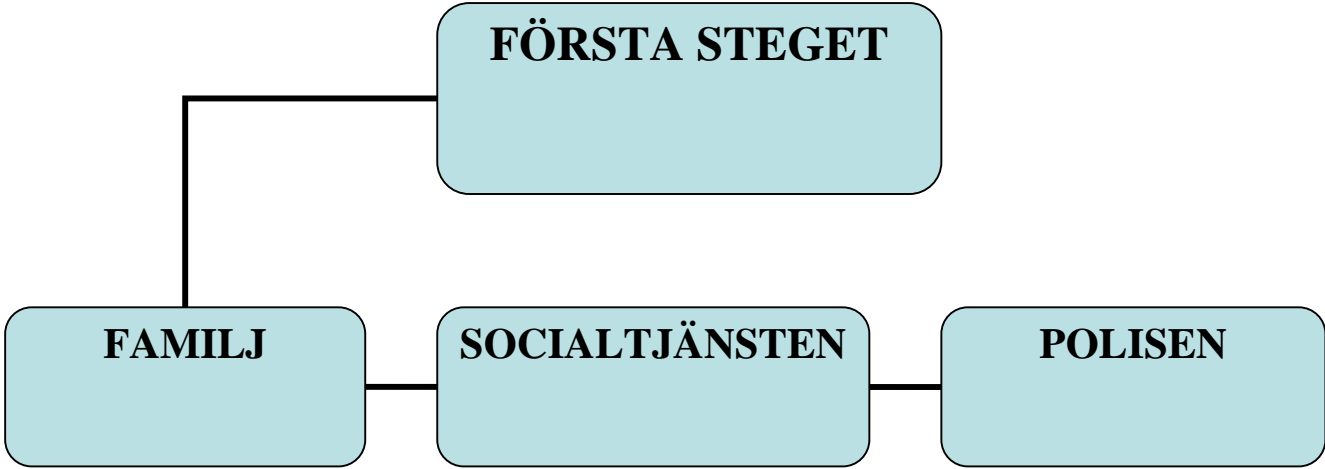
Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

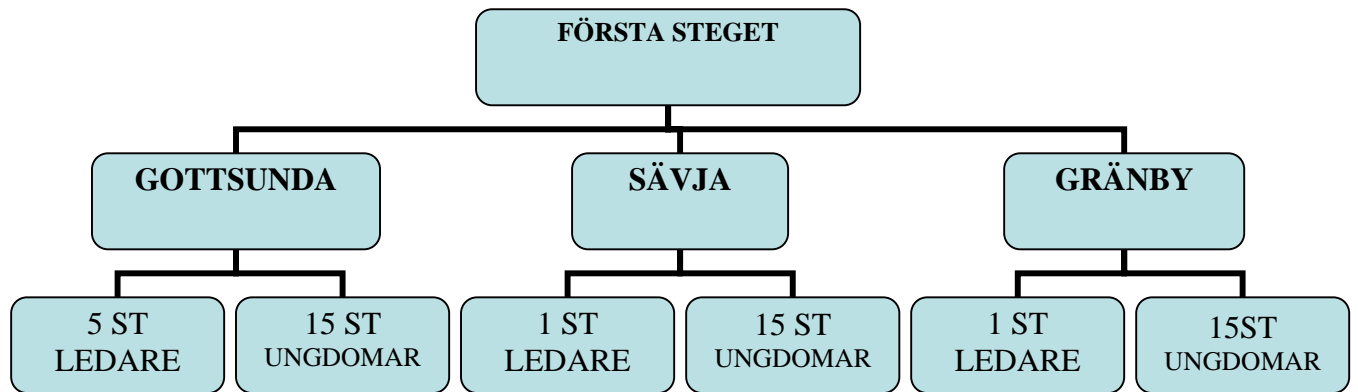
För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

ARBETSPLAN

ORGANISATIONSPLAN

FÖRSTA STEGETS MÅL:

- Hitta lämpliga ungdomsledare i varje område som kan fungera som förebilder för den målgrupp som vi ska jobba med.
- Bilda en grupp på omkring 15 killar i varje respektive område, alltså totalt 60 ungdomar när vi har startat projektet i varje område.
- Projektet "Första Steget" ska förebygga destruktiva gängbildningar i Uppsalas fyra prioriterade områden där förekomst av våld, droger, kriminalitet, bidragsbehov och arbetslöshet är stor.

- Vi vill hjälpa dessa ungdomar att bygga upp en god självkänsla, till att bli positiva representanter i respektive område. Detta genom att de visar att de vill ta avstånd från skadegörelse, kriminalitet, droger och våld.

METODER:

- Att skapa goda relationer kommer att vara grunden i vårt arbete.
- Delta i samspeletsgrupper och föreläsningar en gång i veckan.
 - Dessa kommer att handla om allt från; familj, brott och straff, utanförskap, tillit, rasism, skola, våld och dess konsekvenser.
- Vi kommer att träffa polisen regelbundet för att skapa en god relation mellan polisen och ungdomarna vi jobbar med.
- Vi kommer att ha en rad utbildningar med ungdomarna, t.ex:
 - Lag och rätt
 - Första hjälpen
 - En dag på brandstationen Wiktoria
 - Träffa Brand Offrens Anhöriga (BOA)
 - Besöka Fryshuset och även träffa ledare i Lugna Gatan
 - Tillitsbana
- Ungdomarna kommer att få delta i regelbundna friluftaktiviteter.

TIDSPLAN FÖR 2005-2007

- Socialinteraktionsgrupper regelbundet
- Aktiviteter
- Tillitsbana
- Brandutbildning
- Besöka BOA (Brand Offrens Anhöriga)

- Besök av Lugna gatan
- Utbildning i hur man anordnar disco.
- Ungdomsdisco.

SAMARBETSPARTNERS:

Inger Olsson	Enhetschef Råd/Stöd Ungdom
Ulf Lundgren	Områdespolis Gottsunda
Curt Ljungberg	Unik fotboll
Samir Azzazi /	Fryshuset / Lugna gatan
Olle Rockström	Tollare Folkhögskola

Bakgrund till projektet Första Steget

I stadsdelarna Gottsunda, Gränby och Sävja fanns det två löst sammansatta gäng som befanns sig i konflikt med varandra. Under sommaren och hösten år 2004 trappades konflikten upp och slutade ytterst med ett mord. Projektet Första steget skulle bygga på att arbeta för att motverka dessa gängbildningar och stärka medlemmarna till att våga avstå från kriminella aktiviteter. Inom projektet skulle ungdomarna arbeta tillsammans med att organisera aktiviteter och delta i utbildningar under en 2 års-period. Förhoppningen med projektet var att förbättra relationerna mellan ungdomarna i områdena och att detta skulle förebygga utanförskapet i samhället.

Har vi nått våra mål?

Ett viktigt mål var att hitta ungdomsledare som kunde fungera som rollmodeller/förebilder i respektive område, och ett krav var att de själva skulle vara uppväxta i området. Alla ungdomsledare som var aktuella fick först träffa både polis och socialtjänst innan de fick klartecken att börja jobba för oss. Det var viktigt att ha våra samarbetspartners med oss i arbetet med ungdomarna. Inget fick vara hemligt för polisen, socialtjänsten eller ungdomarnas föräldrar.

Två år har nu gått, och att hitta ungdomsledare var det viktigaste målet i projektet. Utan dem så skulle det bli mycket svårare att visa den yngre generationen ungdomar att det går att förändras, och att livet som kriminell inte är så glamoröst. Vi hittade väl kända ansikten i respektive område som alla ungdomar kände till, och som ville lämna det kriminella livet bakom sig och börja arbeta förebyggande i Första Steget.

Några av våra ungdomsledare tillhörde de två löst sammansatta gäng som befanns sig i konflikt med varandra innan projektets start. Två år senare så hörs det inget om dessa gäng. Om det är tack vare projektet vet vi inte, men det finns troligen ett samband. Det är flera som har hört av sig till oss under resans gång och som har funderingar på att vilja vill lägga ner sin kriminella livsstil.

Vi hittade alltså fem ungdomsledare i Gottsunda, en ungdomsledare i Sävja och en ungdomsledare i Gränby.

Vi visste att uppgiften skulle bli svår för ungdomsledarna då de bara hade sin bakgrund att luta sig mot. Att bara ha sin tillhörighet räcker inte, och det var vi väldigt nog med att påpeka för dem. Det krävs även en hel del vilja och nyfikenhet för att lyckas. Vi var noga med att informera om att ett övertramp i form av återfall i kriminalitet, skulle förstöra anseendet för projektet och att förtroende då skulle svikta hos polis och kommun. Därför skulle det vara bättre för dem och för oss, att de inte skulle gå in i projektet, om de inte var beredda att kliva av sin kriminalitet. Vi kom överens att det var viktigt att träffas regelbundet under hela projektet, för att utbilda dem i förhållningssätt, regler/rutiner samt hur vi ska arbeta med våra metoder. Ungdomsledarna skulle aldrig vara ensamma med ungdomarna i grupper, utan grupperna skulle vi projektledare hålla i. Ungdomsledarna skulle sakta men säkert växa in i sin roll, för att på sikt sedan kanske leda en grupp på egen hand, vilket flera av ledarna har lyckats med under det andra året. Ungdomsledarna har delat med sig av sina liv, med dess handlingar och konsekvenser för ungdomarna, vilket har uppskattats väldigt mycket av alla deltagare i Första Steget

Ungdomsledarnas stora uppgift var att på fritiden vara ute i områdena och fungera som ett bollplank till ungdomarna, då de flesta hängde på speciella platser. Ledarna skulle stärka dem då tristessen var stor och drivkrafterna till att skaffa fram pengar är stor hos många. Ledarna skulle hjälpa dem att hitta andra vägar än den kriminella. Det kunde sluta med att ungdomarna tillsammans med ledarna gick en lång promenad och pratade ut eller så hittade de på någon aktivitet som t.ex. fotboll eller grillning.

I och med allt detta så har intresset att fortsätta utvecklas väckts hos ungdomsledarna. Två av Första Stegets ungdomsledare går nu på Tollare Folkhögskola och läser till behandlingsassistenter. En studerar på Komvux och en arbetar inom äldreomsorgen, bara för att nämna några exempel på att ledarna i Första Steget har gått vidare och vill fortsätta att utvecklas.

Reflektioner från oss projektledare

För oss projektledare har Första Steget varit en stor prövning, då det mesta gått på räls och mycket har uppmärksammats i media (*se bilagor*). Intresset från skolor och andra forum har varit stort, och detta har resulterat i en hel del föreläsningar.

Om det var något vi kunde ha gjort annorlunda, nu så här efteråt, så skulle vi ha hållit oss till mindre ungdomsgrupper. Vi föll på att det var så många som ville vara med och det var svårt att neka dem. Och vi förstod nog inte hur vår framtid skulle se ut, och hur mycket jobb detta projekt skulle innebära för oss. Det har varit många sena kvällar. Det som skulle bli ett på fritiden ideellt projekt, blev ett nytt "heltidsjobb" för oss projektledare som tog mer tid än vad vi räknat med.

Att sköta sitt ordinarie arbete samt detta projekt, har varit tufft för oss fyra som grundat projektet. Första Steget blev för stort för snabbt, och vi hann inte med oss själva. Det ringde konstant i telefonerna. Var det inte en ledare så var det en ungdom som behövde några goda råd, eller så kunde polisen ringa och undra något om någon i projektet. Det var full fart varje under dessa två år.

Vi fick en hel del lovord av både polis, socialtjänst och från allmänheten och det gjorde det ännu lättare att utvidga sig, istället för att fortsätta som det var tänkt från början. Först var det max fem killar i varje grupp. Efter ett tag var det istället 15. Det var svårt att säga nej till någon som ville ha hjälp med att förändras...

Vi tror att det hade blivit bättre kontinuitet och kvalitet på mindre grupper. Stora grupper har inburit att det har tagit mycket längre tid att skapa en bra sammanhållning, och två år går fort. Att hålla sig efter tidsplanen och allt som vi skulle hinna med under två år har varit omöjligt. Vi har till exempel inte hunnit med att anordna ett disco med ungdomarna p.g.a. att processen i grupperna har tagit tid. Det tog lång tid att skapa en sammanhållning i grupperna i respektive område. Vi började med en grupp i Sävja, och kort därefter började en ny grupp i Gottsunda och sedan följde Gränbygruppen kort därefter. Vi hade alltså omkring 45 aktiva ungdomar i Första Steget under det första halvåret. Under dessa två år så har grupperna med tiden förändrats, då vissa ungdomar inte hållit sig till våra regler. Detta har i sig påverkat grupperna.

Så här efteråt, så skulle vi kanske ha koncentrerat oss på ett område i taget, och fått det ”stabil” innan vi börjat med nästa. Istället handlade det om att så fort som möjligt starta upp grupper och visa att Första Steget behövdes i alla områden utan att tänka på hur mycket tid det skulle ta. Tidigare nämndes att det har varit en prövning att genomföra projektet för oss projektledare. Alla har vi heltidsjobb och projektet i sig innebar att vi fick ytterligare ett ”heltidsarbete”. Det gick från ett litet projekt till något stort som skulle täcka hela Uppsala på mindre än ett halvår. Allt detta skulle vi göra ideellt på fritiden. Det tog på krafterna och brände på sikt ut flera av oss, men det märktes inte under första året eftersom att all uppmärksamhet och uppståndelse var så stor att vi inte såg det då. Det gick så bra att vi även hann starta upp ett till projekt under resans gång, och det var ett skolvärdsprojekt (*läs i bilaga*). Vi såg en möjlighet med att ha Första Steget och skolvärdsprojektet ihop, där våra ungdomsledare kunde göra en insats, och samtidigt komma in i arbetslivet på allvar. Kommunen och Polisen nappade direkt, och skolan insåg behovet. Tre ungdomsledare fick börja arbeta dagtid, och sedan följa upp med Första Steget på kvällstid. Det gav effekt direkt, och våra ungdomsledare gjorde ett gott intryck hos både elever och skolpersonal.

Samarbete från alla håll i samhället är ett måste om eldsjälar ska orka. Vi har några exempel på saker som inte fungerade under dessa två år. Vi hade svårt att hitta ett samarbete under hela första året i Sävja området med skolan exempelvis. De hade inga möjligheter att erbjuda oss någon lokal att vistas i, ändå fanns det tomma lokaler i skolan. Utan vi fick hyra en kvarterslokal från egna pengar för att kunna bedriva vår verksamhet. Ett annat exempel var att, när vi startade skolvärdsprojektet så kunde inte skolan erbjuda skolvärdarna pedagogisk lunch. Då ska alla veta att skolan fick värdarna gratis under projekttiden och vill inte ens bjuda på lunch för dem. Det tyckte vi var tröttsamt. Dessa två exempel är sådana exempel

som vi tycker måste klaffa, för att människor som lägger ner mycket tid ska orka. Det är viktigt att känna att det är fler som bryr sig och tror på förändring annars är detta omöjligt i längden.

”Honnörsord”:

Vi har under dessa två år tillsammans med ungdomarna, kommit fram till följande ”honnörsord”:

- 1. Respekt**
- 2. Gemenskap**
- 3. Delaktighet**
- 4. Ansvar**
- 5. Tydlighet**
- 6. Utveckling**
- 7. Att ha roligt**

Alla dessa ”honnörsord” har funnits med vid alla aktiviteter som vi har planerat för ungdomarna. Vi har sett betydelsen av att det finns en röd tråd mellan grupper och aktiviteter. Ungdomarna förstår nu att det inte bara handlar om att åka iväg och göra massa aktiviteter, utan om att först ha presterat något gott. Inget har varit självklart, utan det har krävts en seriös inställning från var och en.

Vi har hunnit med en hel del aktiviteter som t.ex, tillitsövningar, brandövningar, paddla kanot, fiska, åka trambåt, bada, spela kubb, fotboll, volleyboll, fixat mat tillsammans och övernattat i stugor m.m. Syftet har varit att umgås i grupp, och att ungdomarna ska få möjlighet att komma bort från sina områden, samt se sin del i samhället. Dessa aktiviteter är kopplade till ett belöningsystem som vi jobbat efter. När ungdomarna skött sig, har vi överraskat dem med aktiviteter som de själva tyckt sig sakna.

Vi har förstått att dessa aktiviteter har varit väldigt viktiga för ungdomarna. Ungdomarna har inte bara lärt sig nya saker av oss, utan har också lärt sig en hel del av varandra när de berättat om sig själva.

Vi insåg tidigt att ungdomarna hade väldigt lite social träning, och att det bara var att börja från början. En aktivitet kunde handla om att passa tiden, och det var då syftet med just den aktiviteten. Många av dem hade svårt att komma i tid och vi fick vänta länge på dem. Vi kunde diskutera varför det var viktigt att komma i tid och då väva in hur det fungerar ute i samhället. Poängen var att ungdomarna skulle komma fram till slutsatserna själva, med hjälp av våra öppna frågor. Svaren har de, bara de vill...

Framtiden

Vi vet att efter dessa två år behöver Uppsala ett projekt som Första Steget aktivt i områden som Gottsunda, Sävja, Gränby och även i andra områden i Uppsala som vi inte varit i. Det som är absolut nödvändigt är att det måste finnas ett samspel mellan Polis, Kommun, Skola, Föräldrar och Första Steget om det ska fungera effektivt. Alla vi nämnda måste vara enade för att hjälpa våra unga i samhället. Det har varit jätte lärorikt att ha drivit Första Steget under dessa två åren. Vi projektledare kommer att gå åt skilda håll efter dessa två år. Det finns planer på att starta upp en ny förening där Första Steget ska fortsätta att fungera.

Tack till alla våra samarbetspartners, utan dem hade detta inte gått. Vi vill speciellt tacka råd & stöd i Uppsala och polis Ulf Lundgren som har varit delaktiga under hela projektiden och verkligen engagerat sig. Det är sådana personer som gör att det är roligt att hålla på med ideellt arbete som Första Steget. Råd & stöd har hjälpt oss att ta kontakt med rätt personer inom kommunen och vilka vi ska prata med angående lokaler m.m. under dessa två år. Ulf har varit en klippa för vårt arbete att skapa en relation mellan polisen och ungdomarna. Ulf har deltagit i möten och berättat om vad polisen gör och pratat om lagar och rättigheter. Han har varit ovärderlig för oss.

Ekonomisk redovisning

Vi har använt alla pengar vi fått från BRÅ, alltså 120 000 kr. Pengarna har gått till följande ändamål:

- Vi tyckte tillsammans med alla som var delaktiga i projektet att det skulle finnas ett värde att alla som tillhörde Första Steget skulle bära vår logga. Att bära logga innebar att man förband sig till alla regler och respekt gentemot varandra och alla andra i samhället. Vi skulle helt enkelt praktisera de honnörsord som förknippades med Första Steget. Det skulle bli lättare för polisen att se vilka som tillhörde oss och att det innebar ansvar.

Det vi köpte in var munkjackor och t-shirts med tryck till alla ledare samt ungdomar. Till ledarna köpte vi även in vandrarjackor som skulle användas regelbundet vid planerade möten samt nattvandring i områdena samt i city. Utrustningen köptes in till fyra projektledare, sju ungdomsledare och 45 ungdomar.

- Resterande gick till aktiviteter som vi gjort under två års tid med Första Steget. Pengarna har gått till följande:
 - Tillitsbana, för stärka upp tilliten i gruppen
 - Brandutbildning
 - Föreläsningar
 - Mat till aktiviteter
 - Bensin
 - Biluthyrning till aktiviteter
 - Paddla kanot, fiska, åka trambåt, bada, spela kubb, fotboll, spelat volleyboll, fixat mat tillsammans och övernattat i stugor.

Med vänlig hälsning

Första Steget

Allan Mare